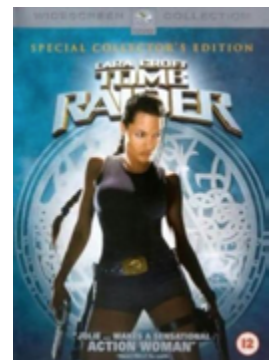

DOSSIER DEL PROFESSORAT

PETITS ARQUEÒLEGS

Ja des d'edats molt primerenques, són molts els fillets i les filletes que se senten atrets per les activitats relacionades amb l'exploració, el descobriment i la recerca del tresor. Potser es tracta d'un factor inherent a l'ésser humà i que també ens condiciona per la cultura popular que ens envolta des de ben petits, amb les històries d'aventures en llibres, còmics, dibuixos i pel·lícules, en què els protagonistes són descobridors que viatgen pel món trobant objectes meravellosos, tresors o fins i tot ciutats perdudes.

Aquesta curiositat o atracció per aquestes històries és molt positiva per als fillets (desenvolupa les ganes d'aprendre, de viatjar, de demanar-se les coses, etc.), si bé des de ben petits és necessari que se'ls educi correctament per tal que sàpiguen que aquests personatges dels llibres, contes o pel·lícules que admiren (ja sigui Indiana Jones, Tadeo Jones per als més petits, o Lara Croft, entre d'altres) estan inspirats en la figura d'un professional que existeix de veritat, però que la tasca de recerca que desenvolupa no té res a veure amb la cerca de tresors. Aquesta figura és la de l'arqueòleg o arqueòloga, persones que es dediquen, després d'haver cursat uns estudis universitaris especialitzats, a la professió de l'**arqueologia**, consistent en l'estudi del **passat humà** (i no dels dinosaures i altres espècies extintes, àmbit de la paleontologia) a través de les restes materials que societats passades ens han deixat.

Si bé l'historiador estudia aquestes societats mitjançant les fonts escrites i els filòlegs les llengües antigues, són els arqueòlegs els qui es dediquen a l'estudi del passat mitjançant un treball de recerca que consisteix en moltes tasques, la més famosa o coneguda de les quals és l'**excavació arqueològica**. Aquesta excavació és el resultat d'una feina prèvia de documentació i plantejament d'una hipòtesi de partida (a més d'una prospecció al lloc on es pensa excavar per determinar o acotar la zona a intervenir). Aquesta hipòtesi, com qualsevol treball científic, és validada o rebutjada segons els resultats de l'excavació. I després de l'excavació hi ha molta més feina a fer, incloent-hi la redacció de memòries i el treball de laboratori, on s'estudien i inventarien tots els materials localitzats durant l'excavació a peu de camp.

Pel que fa a l'excavació, lluny de ser un treball desorganitzat on es cerca simplement coses o edificis, es tracta d'una tasca que segueix una metodologia concreta i uns protocols a seguir per llevar el sediment (la terra), documentar i extreure els objectes que surten, etc. I, per suposat, aquest treball no es tracta de recuperar objectes estèticament preciosos o que estiguin sencers, sinó que totes les restes que es troben, siguin d'objectes sencers o petits fragments, tenen el mateix valor, perquè tot és important degut a la informació que ofereixen (al igual que la relació entre els objectes que es troben a una mateixa capa de terra i la terra en sí mateixa!).

Dit això, aquest taller té com a objectiu presentar aquesta fase de la feina dels arqueòlegs i arqueòlogues: l'excavació arqueològica, perquè des de ben petits els estudiants d'educació infantil i primària aprenguin sobre aquesta professió i com es fa una excavació, i conscienciar-los a la vegada de la importància de no tocar res al camp (i menys excavar!) de manera aficionada, perquè és una feina que només pot fer una persona que es dedica a l'arqueologia. Així, a més d'aprendre sobre una de les tasques que fan els arqueòlegs, també aprenen sobre el respecte i la salvaguarda del patrimoni arqueològic i es forma els més petits en contra del vandalisme i els espolis, actes tots dos que provoquen la destrucció del nostre passat, un passat que mitjançant l'arqueologia podem arribar a conèixer: el nostre passat, les nostres arrels, aspectes de gran importància en l'educació de tots. Perquè conèixer el nostre passat és imprescindible per conèixer-nos ara i poder construir un futur millor.

D'aquesta manera, tot i ser un taller en el qual es vol mostrar com es fa una excavació arqueològica, els estudiants igualment gaudiran, perquè tocaran eines, aprendran a emprar-les i trobaran objectes! I la troballa, sigui el que sigui, sempre és motiu de curiositat, emoció i, sobretot, de l'inici de la formulació de moltes preguntes: Què és?; Per a què serviria?; Hi ha qualsevol cosa més al voltant?; Tenen aquests objectes alguna relació?... Fer-se aquestes i altres preguntes, amb l'assistència constant dels monitors, ajudarà els alumnes no només a trobar coses i passar-ho bé trobant-les, sinó, el més important, a fer de "detectius" entre tots, pensant en el perquè d'aquests objectes i què ens ensenyen sobre la gent que els feia servir.

Una activitat per pensar, relacionar continguts, aprendre, col·laborar i xalar.

Continguts

- Prehistòria de Menorca
- La cultura talaiòtica
- Els jaciments arqueològics
- El nostre patrimoni històric i cultural
- Produccions artístiques del patrimoni cultural balear
- Prehistòria de Menorca

- La cultura talaiòtica
- Els jaciments arqueològics
- El nostre patrimoni històric i cultural
- Produccions artístiques del patrimoni cultural balear
- Respecte i valoració del patrimoni cultural i artístic de les Illes Balears
- Aprenentatge col·laboratiu a través de l'intercanvi d'informació
- Utilització de documents impresos i recursos audiovisuals per obtenir, seleccionar i relacionar informacions rellevants per ampliar aprenentatges
- Simulació del treball de camp dels arqueòlegs
- Qui és un arqueòleg/arqueòloga?

Vocabulari relacionat

- Arqueologia	- Ossos (restes de fauna)
- Jaciment arqueològic	- Ossos (restes humanes)
- La professió de l'arqueòleg o l'arqueòloga	- Metall
- Treball de camp: excavació	- Lítica
- Recerca arqueològica	- Prehistòria de Menorca
- Ceràmica	- Cultura talaiòtica

Recursos per a l'aula (enllaç, contingut web, documentació, bibliografia)

- Entrada del blog del web de l'empresa Patrimonio Inteligente sobre l'arqueologia a l'aula:
<https://patrimoniointeligente.com/aprender-arqueologia/>
- Recursos per explicar què és l'arqueologia i la feina dels arqueòlegs (en anglès):
<https://archaeology.mrdonn.org/archaeologists.html>

Propostes per al treball a l'aula abans i després de la visita

L'activitat del Museu consta de dues parts, tal com es pot veure a la UD. La primera part és de contextualització, en què el/la monitor/a primer de tot demana al grup què en saben, de l'arqueologia; si saben què és, qui són els arqueòlegs, on fan feina, etc. Després d'aquesta presentació, el grup visita una part concreta de la sala permanent del Museu dedicada a l'època talaiòtica, on se'ls mostren diversos objectes exposats a les vitrines, tots localitzats a jaciments mitjançant l'excavació arqueològica (el que ells més tard practican a l'aula didàctica).

La visita a aquesta part de la sala sens dubte ajuda els alumnes a entendre quins tipus d'objectes es poden trobar a les excavacions i de quins materials estan fets. Però, a més d'aquesta visita, abans del dia que el grup ve al Museu, seria adient una introducció al món de l'arqueologia i la tasca de l'excavació a l'aula.

Aquesta introducció es pot fer, per exemple, mostrant una o dues fotografies de monuments o artefactes molt famosos: per una banda, la màscara de Tutankamon i, per l'altra, el Coliseu de Roma.

Es mostraria la foto de com devien ser abans i com es veuen ara (en el cas de la màscara de Tutankamon posaríem una foto de la reconstrucció de la tomba i fotos del descobriment; en el cas del Coliseu posaríem una foto de la reconstrucció de com devia ser fa 2.000 anys i l'estat actual). Se'ls pot explicar que les excavacions a Egipte i a Roma (llocs on van existir unes cultures molt antigues i que ens han deixat moltes restes que ens ajuden a saber com era i com vivia aquesta gent en aquests dos llocs del món) han permès saber què eren, de quan eren i

per a què servien (la màscara i el Coliseu), i que aquesta feina la fan els arqueòlegs, que són els professionals que es dediquen a investigar el passat de les persones per saber com es vivia abans a les diferents parts del món.

Després mostrariem una foto de la vitrina del Museu de Menorca per explicar que els objectes que es troben a les excavacions s'envien als museus, com el Museu de Menorca, en el cas de les excavacions fetes a l'illa, perquè la gent els pugui veure, gaudir-ne i aprendre d'ells i, per tant, de la nostra història.

En el cas dels edificis (com el Coliseu), són els monuments que queden als jaciments arqueològics, que s'han de cuidar i estudiar per a poder visitar-los, tant nosaltres com les generacions futures.

Al final d'aquesta activitat prèvia, se'ls pot demanar si coneixen jaciments a Menorca, si han visitat monuments antics. Si la resposta és afirmativa, demanaríem si saben el nom d'aquests llocs i què eren. També se'ls pot demanar si han visitat el Museu de Menorca o altres museus amb la família o durant altres activitats amb l'escola.

Després de l'activitat al Museu, una volta ja han vist peces de veritat dins les vitrines i han format part de l'excavació simulada a l'aula didàctica del Museu, es podria posar tot en comú a l'aula per sintetitzar els conceptes que s'han après. Una idea seria treballar per parelles o petits grups, cadascú preparant una petita presentació oral davant la resta de la classe sobre un tema determinat relacionat amb l'activitat del Museu. Per exemple, un grup o parella pot exposar en què consisteix l'arqueologia; un altre pot parlar sobre què són els jaciments arqueològics i de quins tipus n'hi ha; altres poden parlar de com s'excava; altres de les eines d'excavació, etc.

Segueix-nos a:

